

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра господарського права

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність – 051 «Економіка»
Освітня програма / спеціалізація – «Бізнес-економіка»
Статус дисципліни – за вибором студента
Рік набору – 2018, 2019

Викладач – Швидка Тетяна Ігорівна,
к.ю.н., доцентка, асистентка кафедри
господарського права

12 червня 2020 р.

Харків – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Правовий захист економічної конкуренції»
для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 13 с.

Розробник

Швидка Тетяна Ігорівна – асистентка кафедри господарського права,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – завідувачка кафедри економічної теорії,
докторка економічних наук, професорка

Затверджено на засіданні кафедри господарського права
(протокол № 9 від 5 травня 2020 р.)

Завідувач кафедри Д. В. Задихайло

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Правовий захист економічної конкуренції
Вид навчальної дисципліни	за вибором студента, належить до циклу навчальних дисциплін правової підготовки.
Викладач	Швидка Тетяна Ігорівна, к.ю.н., доцент, асистент кафедри господарського права
Контактний телефон	+38 050 364 08 28
E-mail	Raketa7770@gmail.com
Консультації	Вівторок, 14-00 – 16.00 Центральний корпус НЮУ, а. 30.

Анотація навчальної дисципліни

Розкриваються основні питання та правові засади регулювання конкурентних відносин. Вивчаються історія виникнення і формування конкурентного законодавства іноземних країн та становлення вітчизняного конкурентного права і законодавства. Аналізуються основні завдання Антимонопольного комітету України, його структура та повноваження. Послідовно розглядаються питання притягнення до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, склад конкурентних правопорушень та повноваженням АМКУ щодо надання дозволів на концентрацію та узгоджені дії суб'єктів господарювання. Курс передбачає отримання студентами теоретичних знань та положень, а також вміння практичного застосування норм конкурентного права.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є розуміння здобувачами вищої освіти особливостей механізму правового регулювання сучасних конкурентних відносин та вироблення навичок застосування на практиці здобутих знань у сфері захисту економічної конкуренції.

Завдання:

- формування теоретичних знань у сфері конкурентного права та раціонального використання матеріальних та процесуальних норм законодавства про захист економічної конкуренції;
- знання організаційно-правових заходів антимонопольного регулювання та захисту економічної конкуренції;
- знання системи антимонопольних органів, їх завдань, повноважень та принципів діяльності;
- придбання навичок правильно кваліфікувати правопо

Пререквізити: «Економічна теорія», «Міжнародна економіка», «Міжнародний бізнес», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства», «Менеджмент», «Маркетинг», «Економіка та фінанси підприємства», «Бізнес-потенціал розвитку підприємства».

Кореквізити: «Економічна безпека підприємства».

Постреквізити: «Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства)».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

- вільно орієнтуватися в системі правових актів з питань регулювання економічної конкуренції та відповідних матеріалах судової практики;
- застосувати фундаментальні теоретичні знання у сфері конкурентного права та вміння раціонального використання матеріальних та процесуальних норм законодавства про захист економічної конкуренції;
- здійснювати аналіз та ретроспективу виникнення та становлення конкурентного законодавства України та іноземних країн;
- здійснювати пошук та систематизацію норм права, які регулюють захист економічної конкуренції в Україні;
- п

	законодавство України.		
	4. Конкурентна політика держави та механізми її реалізації.		
3	5. Правові основи діяльності Антимонопольного комітету України	1. Поняття економічної конкуренції та її роль у сфері господарювання. <i>Основна література: 1-4.</i>	Конкуренція в умовах глобалізації. Інституціалізація поняття добросовісної конкуренції та засади функціонування ринкової економіки. Визначення та закріплення на законодавчому рівні понять «добросовісна конкуренція» та недобросовісна. Їх співвідношення та відмежування. Добросовісність як принцип конкурентного права. Конкуренція - боротьба чи змагання як основа реалізації ринкової економіки.
4	6. Загальна характеристика порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	2. Історія становлення та розвитку конкурентного права іноземних країн. <i>Основна література: 1-4; 10.</i>	Впровадження проекту Twinning як механізм наближення до стандартів Європейського Союзу.
5.	7. Визначення монопольного становища та зловживання ним.	3. Конкурентне законодавство України. <i>Основна література: 1-4; 10.</i>	Реформування та модернізація конкурентного законодавства в умовах Євроінтеграції та глобалізації. Систематизація та кодифікація конкурентного законодавства.
6.	8. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання.	4. Конкурентна політика держави та механізми її реалізації <i>Основна література: 1-4; 8; 15; 16; 17.</i>	Необхідність інституціалізації конкурентної політики. Розвиток і стимулювання конкуренції як напрям конкурентної політики

			<p>держави.</p> <p>Норми заборони і превентивні норми в конкурентному праві.</p> <p>Деолігархізація економіки як напрям конкурентної політики.</p> <p>Програма розвитку та стимулювання конкуренції.</p> <p>Конкурентні переваги ТНК.</p> <p>Інноваційна складова в діяльності підприємств як елемент підвищення конкурентоспроможності та набуття конкурентних переваг на світовому ринку.</p>
7.	9. Антиконтурентні дії органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю та інші види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.	5. Правові основи діяльності Антимонопольного комітету України. Повноваження, завдання, компетенція. <i>Основна література: 1-4; 20; 24; 25; 26; 27; 28; 29; 30; 31.</i>	
8.	10. Загальні засади поняття недобросовісна конкуренція.	Колоквіум	<p>Реформування у структурі АМКУ та розширення їх компетенції.</p> <p>Можливості створення антимонопольних судів в Україні.</p> <p>Застосування нової державної допомоги як механізм конкурентних переваг суб'єктів господарювання.</p> <p>Особливості європейської моделі підтримки малого та середнього підприємництва сумісної із внутрішнім</p>

			ринком ЄС.
9.	11. Загальні засади та види відповідальності за порушення конкурентного законодавства.	6. Загальна характеристика порушень законодавства про захист економічної конкуренції. <i>Основна література: 1-3; 6; 9; 12.</i>	Механізм врегулювання спору у справах про порушення конкурентного законодавства (процедура settlement). Встановлення вимог до порушників щодо запровадження конкурентних комплаєнс-програм.
10.	12. Державне регулювання та контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій.	7.1. Методика визначення монопольного становища. <i>Основна література: 1-3; 7; 13; 23.</i>	Визначення монопольного становища на ринках інформаційних послуг та соціальних мереж.
11.	13. Поняття концентрації та контроль за узгодженими діями та концентрацією монополій.	7.2. Поняття зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку. <i>Основна література: 1-3; 7; 13.</i>	Застосування диференційованого підходу до методів визначення монопольного становища за різними критеріями. Реформування механізму застосування примусового поділу як виду відповідальності за зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку.
		8.1. Поняття та види узгоджених дій суб'єктів господарювання. <i>Основна література: 1-3; 12; 26; 29.</i>	Визначення складів конкурентних правопорушень. Вдосконалення процедури звільнення від відповідальності за картелі та інші антиконкурентні узгоджені дії (так звана leniency). Вдосконалення системи відповідальності до порушників, враховуючи наслідки та інші фактори, що мають бути враховані, як такі, що пом'якшують або обтяжують відповідальність.
12.	14. Розгляд справ	8.2. Антиконкурентні	Новели конкурентного

	про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами АМКУ.	узгоджені дії суб'єктів господарювання. <i>Основна література: 1-3; 5; 9; 12; 14; 26; 29.</i>	законодавства щодо вертикальних узгоджених дій.
		8.3. Порушення у сфері публічних закупівель. Спотворення результатів тендерів, торгів, аукціонів. <i>Основна література: 1-3; 9; 12; 14; 19.</i>	Боротьба із світовими картелями.
13.	15. Порядок підготовки перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.	9.1. Антиконтурентні дії органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю та інші види порушень законодавства про захист економічної конкуренції. <i>Основна література: 1-3; 19.</i>	Боротьба із застосуванням спекулятивних схем обходу Закону України «Про публічні закупівлі». Актуальність впровадження нецінових критеріїв процеси державних закупівель. Вдосконалення системи публічних торгів.
		9.2. Обмежувальна діяльність суб'єктів господарювання і об'єднань. Неправомірне використання ринкового становища. Дискримінація конкурентів суб'єктами господарювання. <i>Основна література: 1-3; 19.</i>	Вдосконалення механізму притягнення до адміністративної відповідальності органів влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю за антиконтурентні дії.
14.		10.1. Загальні засади поняття недобросовісна конкуренція. Неправомірне використання ділової репутації господарюючого суб'єкта (підприємця). <i>Основна література: 1-3; 19; 21.</i>	Впровадження механізмів захисту добросовісної реклами. Порівняльна реклама-googwill or badwill для товарів. Рекламні війни та рекламний тролінг між компаніями. Недобросовісність та заборони в рекламній діяльності. Механізми боротьби із такими видами правопорушень. Боротьба із проявами

			недобросовісної реклами на фармацевтичних ринках.
		10.2. Створення перешкод господарюючим суб'єктам (підприємцям) у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці. <i>Основна література: 1-3; 19; 21.</i>	
15.		11. Загальні засади відповідальності за конкурентні правопорушення. <i>Основна література: 1-3; 6; 9; 12; 14.</i>	
		Колоквіум	
16.		12. Державне регулювання та контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій. <i>Основна література: 1-3; 19; 22; 32; 33.</i>	Анбандлінг як механізм регулювання в сферах, де діють суб'єкти природних монополій. Реформування у системі регуляторів на ринках природних монополій.
		13. Поняття концентрації та контроль за узгодженими діями та концентрацією. <i>Основна література: 1-3; 11; 19; 25.</i>	Застосування диференційованих підходів до регулювання нормативів економічної концентрації.
17.		14. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами АМКУ. <i>Основна література: 1-3; 19; 25; 26; 29; 30; 31.</i>	
		15. Порядок підготовки перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції. <i>Основна література: 1-3; 19; 27.</i>	

--	--	--	--

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, нормативно-правових актів та рішень АМКУ;
- робота над кейсами з питань захисту економічної конкуренції;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів та іспиту.

Інформаційне забезпечення курсу

Основна література

1. Швидка Т. І. Конкурентне право: навч. посіб. Харків: Право, 2019. 96 с
2. Швидка Т. І. Правовий захист економічної конкуренції: навч. посіб. Харків: Юрайт, 2015. 208 с
3. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях: навч. посіб. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Харків: Право, 2019. 136 с
4. Швидка Т. І. Становлення сучасного конкурентного законодавства: світовий та вітчизняний досвід: моногр. Харків: Право, 2018. 168 с.
5. Швидка Т. І. Впровадження та застосування програми “Іnсіенсу” в законодавство України за антиконкурентні узгоджені дії. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право : зб. наук. пр.* 2016. № 4(27). С. 169-181.
6. Швидка Т. І. Проблеми притягнення до господарсько-правової відповідальності за правопорушення у сфері публічних торів. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право: зб. наук. пр.* 2017. № 4(31). С. 156–167
7. Швидка Т. І. Проблеми монополізації та антимонопольного регулювання на ринку інформаційних послуг та соціальних мереж. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право: зб. наук. пр.* 2018. № 1 (32). С. 162–175
8. Швидка Т. І. Конкурентна політика держави як ключовий чинник її правового організаційно-господарського впливу. *Науковий журнал "ScienceRise: Juridical Science".* 2018. № 2 (4). С. 26-31
9. Швидка Т. І. Визначення складу антиконкурентних узгоджених дій у формі спотворення результатів тендерів як виду конкурентних правопорушень. *Підприємництво господарство і право.* 2018. №7 (269). С. 70-74.
10. Швидка Т. І. Перспективи розвитку та модернізації конкурентного законодавства України в умовах глобалізації. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія Право.* Вип. 51. Том.1 с. 128-133.
11. Швидка Т. І. Контроль за концентрацією та попередження зловживань монопольним становищем в рамках міжнародної конкуренції. *Науково-виробничий журнал “Держава та регіони” (Класичний приватний університет. м. Запоріжжя).* Серія: Право. 2018. № 3 (61). С. 59-65.
12. Швидка Т. І. Антиконкурентні узгоджені дії або картельні змови (небезпечні наслідки та проблеми притягнення до відповідальності). *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право: зб. наук. пр.* 2018. № 3(34). С. 119–131

13. Швидка Т. І. Кваліфікація монопольного становища на ринках та підстави притягнення до відповідальності за зловживання ним. *Електронне наукове фахове видання Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого “Теорія і практика правознавства”*. 2018. Т. 2. № 14. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/author/submission/144906>
14. Швидка Т. І. Правові механізми притягнення до відповідальності за антиконкурентні узгоджені дії (новели у законодавстві). *Науковий Вісник приватного і публічного права*. 2018. №6. С. 171-177.
15. Швидка Т. І. Деолігархізація національної економіки як необхідний напрям конкурентної політики держави. *Підприємництво господарство і право*. 2019. № 7. (281). С. 53-59.
16. Швидка Т. І. Інструментальний механізм формування та реалізації конкурентної політики держави. *Науковий збірник «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції»*. 2019. №4. С. 83-88.
17. Швидка Т. І. До питання про інституціалізацію конкурентної політики держави. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Проблеми законності*. 2019. №147. С. 131-139.
18. Господарський кодекс України від 16. 01. 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № №18 -22. Ст. 144.
19. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64.
20. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26 листоп. 1993 р. № 3659–XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. Ст. 472.
21. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 черв. 1996 р. № 236/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 36. Ст. 164.
22. Про природні монополії: Закон України від 20 квіт. 2000 р. № 1682–III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 30. Ст. 238.
23. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб’єктів господарювання на ринку: затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 5 берез. 2002 р. № 49–р . *Офіційний вісник України*. 2002. № 14. Ст. 778.
24. Про державну допомогу суб’єктам господарювання: Закон України від 02.08.2018 №2481-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 34. Ст. 1173.
25. Положення про порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб’єктів господарювання (Положення про концентрацію): затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 19 лют. 2002 р. № 33–р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 13. Ст. 679.
26. Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб’єктів господарювання (Положення про узгоджені дії): затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 12 лют. 2002 р. № 26–р .*Офіційний вісник України*. 2002. № 11. Ст. 542.
27. Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції: затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 25 груд. 2001 р. № 182–р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 7. Ст. 323.
28. Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України : затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 23 лют. 2001 р. № 32–р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 14. Ст. 622.
29. Порядок надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб’єктів господарювання: затв. постановою Каб. Міністрів України від 28 лют. 2002 р. № 219. *Офіційний вісник України*. 2002. № 9. Ст. 405.
30. Правила розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ) : затв. розпорядж. Антимонопол. ком. України від 19 квіт. 1994 р. № 5. *Верховна Рада України: офіц. веб-портал*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0090-94>
31. Правила розгляду справ про порушення антимонопольного законодавства України : затв.

розпорядж. Антимонопол. ком. України від 29 черв. 1998 р. № 169-р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 30. Ст. 1144.

32. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг: Закон України від 22.09.2016 №1540-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 51. Ст. 833.
33. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації: Указ Президента України. Положення від 23.11.2011 №1067/2011. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1067/2011/stru2#Stru>

Додаткова література

1. Бакалінська О. О. Конкурентне право: навч. посіб. Київ: КНТЕУ, 2009. 380 с.
2. Безух О. В. Проблеми правового регулювання економічної конкуренції в Україні. Тернопіль: підруч. і посіб., 2008. 192 с.
3. Борисенко З. Основи конкурентної політики: підруч. Київ: Таксон, 2004. 706 с.
4. Валітов С. С. Конкурентне право: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 432 с.
5. Задохайло Д. В. Господарсько-правове забезпечення економічної політики держави: моногр. Харків: Юрайт, 2012. 456 с.
6. Мілаш В.С. Господарське право: навч. посіб. для підготовки до іспитів. 5-те видання. Харків. Право. 2018. 338.
6. Олефір. А. Угода про державні закупівлі СОТ: правові наслідки для України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 79-84
7. Смирнова К. В. Правове регулювання конкуренції в Європейському Союзі: теорія і практика: моногр. Одеса: Фенікс, 2017. 490 с.

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення бізнес-процесів. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам *рекомендується*: брати участь у *Facebook* лекторіумі та *Facebook* тренінгах, наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» ([https://nlu.edu.ua/files/norm doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf](https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf)).

Під час аудиторних занять прошу використовувати мобільні телефони тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. Можна приносити із собою питну воду. В разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Правовий захист економічної конкуренції» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами *поточного контролю* знань студентів є:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. У ході

практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирьохбальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 5 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах. Колоквіуми проводяться в усній формі. Проводяться два колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 10 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 20.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття			Колоквіуми			
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2		
max 20	max 20	max 20	max 10	max 10	max 20	max 100

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	Не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34